

Довідка

про дотримання інклюзивно-ресурсними центрами вимог чинного законодавства щодо забезпечення безбар'єрності

Комплексним документом, який передбачає створення безбар'єрного простору в різних вимірах (освітньому, цифровому, інформаційному, фізичному, суспільному та економічному) є Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, де серед завдань з її реалізації визначено розвиток мережі та підтримка інклюзивно-ресурсних центрів, забезпечення їх достатньою кількістю кваліфікованих фахівців, методичними матеріалами і обладнанням та налагодження співпраці із закладами освіти. На розв'язання цих завдань спрямована і Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року.

Інклюзивно-ресурсні центри (далі – ІРЦ) – це спеціальні установи, які мають завдання якомога раніше виявити в дитини особливі освітні потреби й надати їй фахову і компетентну допомогу. В області таких функціонує 34.

Вивчення питання про дотримання інклюзивно-ресурсними центрами вимог чинного законодавства щодо забезпечення безбар'єрності здійснювалося за аналізом наданих інформацій, річних звітів, а також безпосередньо під час виїздів у період березень-квітень 2025 року в 17 установ (КУ „Міський інклюзивно-ресурсний центр Берегівської міської ради”, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Буштинської селищної ради”, КУ „Виноградівський інклюзивно-ресурсний центр Виноградівської міської ради”, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Воловецької селищної ради, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр № 1” Верхньокоропецької сільської ради, КУ „Вільховецький інклюзивно-ресурсний центр” Вільховецької сільської ради Тячівського району, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Великобичківської селищної ради, КУ „Колочавський інклюзивно-ресурсний центр Колочавської сільської ради”, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Міжгірської селищної ради, КУ „Нересницький інклюзивно-ресурсний центр Нересницької сільської ради”, „Оноківський інклюзивно-ресурсний центр Оноківської сільської ради”, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Перечинської міської ради, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Полянської сільської ради, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Рахівської міської ради, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Свалявської міської ради, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Тячівської міської ради”, КУ „Ясінянський інклюзивно-ресурсний центр Ясінянської селищної ради”).

Аналіз інформацій, наданих безпосередньо ІРЦ, показав, що 24 з них обслуговують дітей, які проживають на території їхніх громад, а 10 ІРЦ надають послуги ще й дітям з інших територіальних громад, в яких ІРЦ не створено, уклавши угоди про співробітництво, як це передбачено п.7 Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 545 (далі – Положення). Так, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Великобичківської селищної ради обслуговує Ставненську, Дубриницько-Малобережниську, Костринську ТГ, КУ „Виноградівський інклюзивно-ресурсний центр Виноградівської міської ради” – Вилоцьку, Пийтерфолвівську ТГ, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр № 1” Верхньокоропецької сільської ради – Іванівську, Великолучківську,

Горондівську ТГ, Батівську ТГ (угоду укладено у травні 2025 року), КУ „Вільховецький інклюзивно-ресурсний центр” Вільховецької сільської ради Тячівського району обслуговує Бедевлянську та Углянську ТГ, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Іршавської міської ради – Кам’янську ТГ, КУ „Колочавський інклюзивно-ресурсний центр Колочавської сільської ради” – Пилипецьку ТГ, Мукачівська міська комунальна установа „Інклюзивно-ресурсний центр” – Кольчинську та Чинадіївську ТГ, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Міжгірської селищної ради – Синевирську ТГ, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Свалявської міської ради – Неліпинську ТГ, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Середнянської селищної ради обслуговує Баранинську, Великодобронську, Сюртівську та Чопську ТГ.

Однак, досі відповідні угоди не укладено Богданською, Великоберезькою, Великобийганською, Вишківською, Жденіївською, Зарічанською, Косоньською, Нижньоворітською та Усть-Чорнянською територіальними громадами, що ускладнює забезпечення фахівцями ІРЦ системного психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, які проживають на території цих громад.

Аналізуючи річні звіти ІРЦ та надані ними інформації, встановлено, що 27 ІРЦ розміщено в окремих приміщеннях або на першому поверсі спільної з іншими установами будівлі, а 7 ІРЦ функціонують на базі закладів освіти.

Будівлі більшості установ є доступними для маломобільних груп населення, де облаштовано пандуси та поручні (у 27 ІРЦ), спеціально обладнані туалетні кімнати (у 17 ІРЦ). У двох ІРЦ (КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Полянської сільської ради, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Свалявської міської ради”) наявні підйомники.

Під час відвідування ІРЦ додатково встановлено, що в більшості забезпечено доступність до дверних прорізів, для безперешкодного руху в приміщеннях розміщено вказівники та піктограми з надписами шрифтом Брайля, в окремих встановлено кнопки виклику.

Для забезпечення безпекових умов в умовах воєнного стану 11 ІРЦ мають укриття, 21 ІРЦ уклали договір про використання укриття іншої установи. Разом з тим, у 2 ІРЦ („Горінчівський інклюзивно-ресурсний центр Горінчівської сільської ради”, „Драгівський інклюзивно-ресурсний центр Драгівської сільської ради”) укриття відсутні.

Відповідно до п. 6 Положення загальна площа ІРЦ повинна становити не менше 50 кв. метрів. Однак, не відповідає цим вимогам приміщення КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Королівської селищної ради (12 кв.м), КУ „Ясінянський інклюзивно-ресурсний центр Ясінянської селищної ради” (24 кв.м) та КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Рахівської міської ради (38 кв.м).

Згідно з пп. 5 п. 58 Положення органи місцевого самоврядування забезпечують створення матеріально-технічних умов, необхідних для функціонування ІРЦ.

Так, в більшості установ облаштовано окремі кабінети логопедів, дефектологів, практичних психологів, ресурсні кімнати, зали для занять з

лікувальної фізкультури, приймальні, які оснащено спеціальним та реабілітаційним обладнанням, меблями, дидактичним матеріалом, спортивним та медичним інвентарем, комплектами ігор тощо. У КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Буштинської селищної ради” лише 2 кабінети, які розділено на зони і використовуються фахівцями згідно з графіком проведення корекційно-розвиткових занять.

Водночас слід зазначити, що на території КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Свалявської міської ради” облаштовано інклюзивний дитячий майданчик, в КУ „Солотвинський інклюзивно-ресурсний центр” є мобільний ІРЦ, оснащений усім необхідним обладнанням для надання відповідних послуг за місцем проживання дітей.

Загалом у 2024 році на покращення матеріально-технічних умов ІРЦ було використано понад 5 млн грн коштів місцевих бюджетів.

При цьому, за наданими інформаціями, в окремих ІРЦ (Рахівський, Горінчівський) у 2024 році за кошти місцевого бюджету фінансування здійснювалося виключно на оплату комунальних послуг та на оплату праці непедагогічних працівників. Фінансування на інші потреби як з місцевого бюджету, так і з інших джерел установи не отримували.

Важливим аспектом організації якісної роботи ІРЦ є забезпечення кваліфікованими та професійними фахівцями, здатними до постійного самоудосконалення та навчання, готовими реагувати на вимоги часу.

Усього в ІРЦ станом на 1 червня 2025 року працює 230 фахівців, з них 184 – педагогічні працівники, однак ще 79 посад є вакантними.

Заповнено всі педагогічні посади згідно зі штатним розписом в КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Солотвинської селищної ради”, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Свалявської міської ради, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Керецьківської сільської ради, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Міжгірської міської ради”.

У більшості ІРЦ призначено від 4 до 7 педагогічних працівників, у КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Середнянської селищної ради” – 9, а в комунальних установах „Інклюзивно-ресурсний центр Солотвинської селищної ради” та „Інклюзивно-ресурсний центр Свалявської міської ради” – по 12 педагогічних працівників.

В КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Королівської селищної ради призначено лише 3 консультантів, один з них працює за сумісництвом, в КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Тячівської міської ради” всього 4 педагогічних працівників, з них 3 – за сумісництвом. Такий підхід не сприяє забезпеченню системного психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в повному обсязі.

Аналіз інформацій засвідчив, що підвищення кваліфікації фахівців ІРЦ здійснюється шляхом проходження курсів при інститутах післядипломної педагогічної освіти, участі в семінарах та тренінгах, науково-практичних конференціях, круглих столах з обміну досвідом тощо. Так, лише упродовж січня – травня 2025 року консультанти ІРЦ взяли участь у понад 50 таких заходах. Зокрема, ресурсним центром підтримки інклюзивної освіти

Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти, який відповідно до п.1 Положення здійснює методичне забезпечення діяльності ІРЦ, за вказаний період було проведено два онлайн-заходи.

Під час вивчення з'ясовано, що реалізація заходів з підвищення кваліфікації працівників ІРЦ здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 „Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників” (зі змінами).

Підвищення кваліфікації працівників здійснюється як за рахунок коштів місцевого бюджету, так і безпосередньо за рахунок коштів фахівців. Основними видами підвищення кваліфікації є навчання за програмою підвищення кваліфікації, а також участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо. Більшість із них спрямовані на поглиблення педагогічних навичок, ознайомлення з оновленими стандартами освіти, вдосконалення діяльності щодо проведення комплексної оцінки потреб дитини, розробки індивідуальних освітніх планів, надання психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової допомоги, а також співпрацю з батьками та навчальними закладами.

Аналізуючи інформації ІРЦ про наявність інструментарію для проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей (на лист КУ „Організаційно-методичний центр освіти” Закарпатської обласної ради від 07.02.2025 № 16), з'ясовано, що всі ІРЦ забезпечено інструментарієм для вивчення розвитку дітей, у 20 ІРЦ є спеціальні методики CASD, Leiter-3, WISC-IV, RPP-3 та CONNERS-3, однак **ще 14 ІРЦ потребують таких методик.**

Варто наголосити, що фахівці комунальних установ „Інклюзивно-ресурсний центр Полянської сільської ради, „Інклюзивно-ресурсний центр Солотвинської селищної ради” та „Інклюзивно-ресурсний центр” Холмківської сільської ради самостійно пройшли навчальні онлайн-курси з використання методик CASD, Leiter-3, WISC-IV та RPP-3, а Комунальною установою „Інклюзивно-ресурсний центр” Холмківської сільської ради одночасно закуплено ці методики за кошти з місцевого бюджету. Загалом 15 психологів ІРЦ мають сертифікат користувача зазначених методик та ще 10 фахівців пройшли навчання.

Під час вивчення діяльності ІРЦ на місцях встановлено, що штатні розписи затверджуються із зазначенням назв педагогічних посад відповідно до Класифікатора професій ДК 003:2010 – фахівець (консультант), однак у окремих ІРЦ (Великобичківський, Ясінянський, Свалявський, Перечинський) поряд з названою посадою безпідставно дописуються „вчитель логопед, практичний психолог, вчитель дефектолог тощо”, тобто такі посади, які не відповідають чинному законодавству та не входять до переліку педагогічних і науково-педагогічних посад, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 № 963, та на які поширюються гарантовані державою виплати, передбачені педагогічним працівникам.

Разом з тим, окремі установи (Ясінянський ІРЦ) штатні розписи затверджують окремо для педагогічних і непедагогічних працівників, що не

відповідає єдиним вимогам форми штатного розпису, затвердженої наказом Міністерства фінансів України 28.01.2002 № 57 (зі змінами).

Водночас, мають місце випадки складання і затвердження тарифікаційних списків педагогічних працівників ІРЦ, що не передбачено чинною Інструкцією про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти для таких установ (у тарифікаційних списках вказується заробітна плата за години викладацької роботи, а для педагогічних працівників ІРЦ в Україні тривалість робочого тижня становить 36 годин на тиждень. Це встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 року № 765). Так, у Перечинському ІРЦ, Ясінянському ІРЦ тарифікаційні списки педагогічних працівників на вимогу бухгалтерій складаються і затверджуються навіть двічі на рік (станом на 01.01 та 01.09 щороку).

Одночасно звертаємо увагу, що відповідно до п. 43 Положення штатний розпис ІРЦ затверджує засновник відповідно до законодавства.

В окремих ІРЦ було виявлено помилки у розрахунках оплати праці фахівців ІРЦ (Міжгірський, Колочавський, Буштинський, Полянський). У Тячівському ІРЦ штатний розпис відсутній, натомість надано окремі розрахунки до штатного розпису станом на 01.09.2022.

Звертаємо увагу, що якщо працівникам передбачено підвищення посадових окладів (ставок заробітної плати) за декількома підставами, передбаченими умовами праці, то абсолютний розмір кожного підвищення визначається, виходячи з розміру посадового окладу (ставки заробітної плати) без урахування іншого підвищення та утворюється новий посадовий оклад. Решта надбавок та доплат обраховуються від новоутвореного окладу.

Враховуючи зазначене вище, педагогічним працівникам, які мають право на підвищення посадового окладу (тарифної ставки), гарантована виплата допомоги на оздоровлення виплачується у розмірі місячного посадового окладу (ставки заробітної плати) з урахуванням підвищення при наданні щорічної відпустки.

Окремо потрібно зазначити, що премії, які виплачуються працівникам, максимальними розмірами не обмежуються. Преміювання працівників здійснюється відповідно до положення про преміювання, які затверджуються керівниками установ за погодженням з профспілковими комітетами. Однак, не всі керівники ІРЦ дотримуються вимог щодо преміювання. Наприклад, у Ясінянському ІРЦ положення про преміювання працівників на дату перевірки відсутнє.

Вивчаючи питання атестації педагогічних працівників ІРЦ, було виявлено окремі порушення умов її проведення, а саме: недотримання вимог абзацу 4 п.14 розділу I Типового положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 (зі змінами) **(у разі переведення (призначення) педагогічного працівника на іншу посаду в тому самому чи в іншому закладі освіти за ним зберігаються присвоєні за результатами останньої атестації кваліфікаційна категорія та педагогічне звання до наступної атестації, що здійснюється не пізніше ніж через 2 роки після прийняття їх на роботу).**

Звертаємо увагу: у разі коли педагогічний працівник працює на різних посадах в одному і тому самому закладі освіти чи в різних закладах освіти, то він повинен атестуватися за кожною посадою (у закладі освіти – атестація на відповідну кваліфікаційну категорію, в ІРЦ – на відповідність займаній посаді). Відповідальність за подання списків педагогічних працівників, які підлягають черговій атестації в поточному навчальному році, несе керівник закладу: списки надсилаються до атестаційної комісії II рівня, що створюють в органах управління у сфері освіти відповідної територіальної громади.

Під час безпосереднього вивчення з'ясовано, що за останні три роки з дотримання вимог атестацію пройшли усі працівники ІРЦ Верхньокоропецької сільської ради, керівники Вільховецького та Ясінянського ІРЦ, а також по одному працівнику Виноградівського, Міжгірського, Перечинського та Ясінянського ІРЦ.

Отже, бачимо, що у директорів ІРЦ часто виникають труднощі в організації роботи ІРЦ з вищезазначених питань. Враховуючи це, рекомендуємо ресурсному центру підтримки інклюзивної освіти Комунальної установи „Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти” Закарпатської обласної ради здійснювати методичне та аналітичне забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, навчання та підвищення кваліфікації педагогічних працівників інклюзивно-ресурсних центрів сучасним практикам впровадження інклюзивного навчання та передбачити в освітній програмі підвищення кваліфікації директорів ІРЦ питання з удосконалення вмінь щодо формування штатного розпису, методики нарахування та виплати заробітної плати, відпускних, встановлення надбавок і преміювання та ведення самостійного бухгалтерського обліку, володіння питаннями кадрової роботи: видання наказів про призначення та звільнення, ведення трудових книжок працівників, розроблення та затвердження посадових інструкцій.

Аналіз статутів ІРЦ показав, що всі затверджено рішеннями сесій місцевих рад, у більшості відповідають вимогам Положення.

Однак, зокрема, у статутах КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Тячівської міської ради, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Великобичківської селищної ради та КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Рахівської міської ради окремі пункти не відповідають вимогам Положення, а в статуті КУ „Виноградівський інклюзивно-ресурсний центр Виноградівської міської ради” не враховано зміни, внесені постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 року № 765 „Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами”.

Серед головних завдань ІРЦ є проведення комплексної оцінки розвитку дітей та здійснення системного кваліфікованого супроводу осіб у разі встановлення у них особливих освітніх потреб.

Загалом, у 2024 фахівцями ІРЦ було проведено 2068 комплексних оцінок (зокрема, Ужгородський – 302, Іршавський – 223, Мукачівський – 204, Хустський – 158, Свалявський – 95, Виноградівський – 92, Рахівський – 85,

Середнянський – 75, Верхньокоропецький – 69). Для порівняння: у 2022 році було проведено 1482 такі комплексні оцінки, у 2023 році – 1820. При цьому 690 дітей отримують на базі ІРЦ корекційно-розвиткові послуги. Це свідчить про збільшення звернень до ІРЦ.

У ході вивчення діяльності ІРЦ на місцях встановлено, що для належної організації системного супроводу дітей з особливими освітніми потребами більшістю ІРЦ налагоджено співпрацю із закладами освіти, які звернулися до них із запитами: видано накази про розподіл обов'язків між фахівцями щодо участі у командах психолого-педагогічного супроводу дітей, розроблено графіки виїздів у ці заклади, фахівці беруть участь у розробленні індивідуальної програми розвитку дітей з особливими освітніми потребами, надають методичну та консультаційну підтримку педагогам і батькам, що відображено у щотижневих графіках роботи ІРЦ та фахівців. Крім того, заклади освіти залучають фахівців ІРЦ до проведення корекційно-розвиткових занять за цивільно-правовими угодами (всього 31 фахівець ІРЦ – у ЗДО та 44 – у ЗЗСО).

Однак, в КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Тячівської міської ради” не було надано жодного документа, що засвідчив би налагодження такої співпраці.

Згідно з інформаціями, наданими ІРЦ, фахівці є членами команд психолого-педагогічного супроводу в 141 ЗДО та 326 ЗЗСО тоді як, за інформаціями місцевих органів управління освітою (на лист КУ „Організаційно-методичний центр освіти” Закарпатської обласної ради від 14.02.2025 № 17), інклюзивне навчання організовано у 199 ЗДО і 368 ЗЗСО. **Це означає, що не всі заклади освіти залучають фахівців ІРЦ до таких команд.**

Звертаємо увагу, що згідно з п.7 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року № 957 (далі – Порядок 1), до складу команди залучаються фахівці інклюзивно-ресурсного центру, які брали участь у проведенні комплексної оцінки, та відповідно до п. 6 Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 року № 530 (далі – Порядок 2), фахівці інклюзивно-ресурсного центру за запитом закладу дошкільної освіти надають консультації з питань організації інклюзивного навчання, беруть участь у засіданні команди психолого-педагогічного супроводу.

Варто зазначити, що ІРЦ не є контролюючим органом. Основною метою співпраці ІРЦ із закладами освіти є кваліфікована підтримка та консультування для ефективної допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Значну роль у діяльності ІРЦ відведено методичній підтримці інклюзивного навчання та організації інформаційно-просвітницької діяльності.

Так, з цією метою упродовж 2024 року фахівцями ІРЦ проведено 433 заходи (семінари-практикуми, тренінги для батьків, круглі столи з представниками закладів освіти та громадськості, майстер-класи для дітей та

батьків, флешмоби, воркшопи з асистентами педагогів, відеоінтерв'ю тощо) в яких взяло участь понад 6 тисяч осіб (педагогів, батьків, дітей, представників громадськості та різних організацій). На базах ІРЦ проходять практику студенти закладів вищої освіти. Отже, можна відмітити активну участь ІРЦ у житті місцевих громад, що сприяє забезпеченню ефективної допомоги дітям з особливими освітніми потребами, їхнім батькам та педагогам. **Однак, під час аналізу річних планів роботи ІРЦ з'ясовано, що в окремих ІРЦ (Виноградівський, Воловецький, Свалявський, Тячівський, Великобичківський, Ясінянський) не зазначено дати проведення запланованих заходів та одночасно відсутні накази про їх проведення.**

Щодо ведення документації ІРЦ, яка передбачена Положенням, з'ясовано, що у більшості ІРЦ річні плани фахівців охоплюють основні напрямки роботи (проведення комплексної оцінки, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, методична підтримка педагогічних працівників, робота з батьками, а також співпраця з іншими установами), як це передбачено Положенням, містять конкретні терміни виконання заходів. Разом з тим, в окремих ІРЦ (Воловецький, Великобичківський, Ясінянський) фахівцям рекомендовано доповнити розділ плану „Інформаційно-просвітницька діяльність”, вказавши заплановані заходи та терміни їх виконання.

Щотижневі графіки роботи фахівців ІРЦ ведуться систематично з урахуванням нормативного тижневого навантаження, розподілу годин для прийому дітей, консультацій, підготовки документації, виїздів у заклади освіти, складені відповідно до функціональних обов'язків. **Однак, у Тячівському ІРЦ відсутні графіки роботи ІРЦ та фахівців, а у Свалявському відсутні щотижневі графіки роботи ІРЦ.**

Журнали обліку корекційно-розвиткових занять фахівцями ІРЦ ведуться відповідно до встановленої форми та згідно з вимогами. **Однак, у Тячівському та Великобичківському ІРЦ вони не прошиті, не пронумеровані і не скріплені підписом керівника та печаткою.**

Особові справи дітей в ІРЦ оформлені в окремі папки або файли (індивідуально на кожну дитину), структуровані, зручні для ведення. Одночасно було звернено увагу на оформлення заяв батьків або законних представників у системі АС „ІРЦ”.

У всіх ІРЦ затверджено графіки відпусток працівників, із зазначеними термінами та кількістю календарних днів.

Щодо особових справ фахівців ІРЦ як комплекту документів, що містить найповнішу інформацію про працівника, включаючи його біографічні дані, відомості про трудову діяльність, освіту, сімейний стан, копії документів про підвищення кваліфікації, заохочення (нагородження, преміювання) та інші особисті дані, то керівникам ІРЦ слід звернути увагу на повноту передбаченого в особовій справі пакету документів, правильність здійснення записів, пов'язаних із оформленням наказів про прийом на роботу, переведення чи звільнення працівника, записами у трудовій книжці тощо. Водночас слід пам'ятати, що документи долучають до особової справи впродовж усього часу роботи працівника в хронологічному порядку. Організованість, правильність,

дотримання вимог у цій частині роботи з кадровими документами можна відзначити в інклюзивно-ресурсних центрах Верхньокоропецької, Нересницької сільських рад, Буштинської, Міжгірської селищних рад, Берегівської, Перечинської, Рахівської міських рад.

Відповідно до пункту 43 Положення про інклюзивно-ресурсний центр, діяльність ІРЦ забезпечують педагогічні працівники – керівник (директор), фахівці (консультанти) інклюзивно-ресурсного центру (практичні психологи, вчителі-реабілітологи, вчителі-логопеди, інші вчителі-дефектологи), водночас його штатний розпис передбачає посади інших працівників (адміністратор інклюзивно-ресурсного центру, головний бухгалтер, бухгалтер, сестра медична (брат медичний), юрист, водій тощо), які забезпечують господарсько-обслуговуючу та іншу діяльність ІРЦ. Для ефективного управління персоналом та уникнення непорозумінь директор ІРЦ затверджує посадові інструкції фахівців і працівників ІРЦ і визначає їх службові обов'язки. Такі документи належним чином оформлено в ІРЦ Вільховецької, Верхньокоропецької сільських рад і Берегівської міської ради.

Тож з метою мінімізації ризиків та покращення ефективності роботи ІРЦ щодо зазначеного питання рекомендовано у посадовій інструкції розкрити всі аспекти конкретної посади в установі, деталізуючи безпосередні завдання, які працівник має виконувати, у службових обов'язках.

Оскільки ІРЦ – це бюджетна установа, то серед нормативно-правових актів, обов'язкових для виконання, є Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затверджені наказом Міністерства юстиції України 18.06.2015 № 1000/5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 червня 2015 р. за № 736/27181 (зі змінами) (далі – Правила організації діловодства).

Фундаментальним документом для ефективної організації діловодства та архівної роботи в установі є номенклатура справ. Під час вивчення роботи ІРЦ з'ясовано, що з урахування специфіки діяльності ІРЦ, його функцій та завдань, визначених Положенням про ІРЦ, з дотриманням Правил організації діловодства складено номенклатури справ ІРЦ Верхньокоропецької, Нересницької сільських, Перечинської міської, Великобичківської, Міжгірської селищних рад.

Враховуючи результати вивчення діяльності ІРЦ, можна позитивно відмітити роботу в цілому комунальних установ „Інклюзивно-ресурсний центр № 1” Верхньокоропецької сільської ради (директор Мішко А.М.), „Вільховецький інклюзивно-ресурсний центр” Вільховецької сільської ради Тячівського району (директор Богаченко Є.В.), „Інклюзивно-ресурсний центр” Міжгірської селищної ради (директор Баран О.В.), КУ „Нересницький інклюзивно-ресурсний центр Нересницької сільської ради” (директор Кричка О.В.), а також відповідне, згідно з вимогами, облаштування приміщень та матеріально-технічне забезпечення комунальних установ „Інклюзивно-ресурсний центр Свалявської міської ради (директор Вальо Ж.Г.) та

„Інклюзивно-ресурсний центр Тячівської міської ради” (директор Цуперяк Г.М.).

Одночасно слід відмітити діяльність та матеріально-технічне забезпечення тих ІРЦ, з роботою яких було ознайомлено упродовж 2021 – 2024 років під час проведення на їх базі семінарів-практикумів: КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Дубівської селищної ради” (директор Кухта Н.І) – „Співпраця інклюзивно-ресурсного центру та закладу освіти – запорука ефективного психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами”, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Іршавської міської ради (директор Станко Б.Л.) – „Узагальнення результатів комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини та розробка висновку. Ведення ділової документації”, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр Солотвинської селищної ради” (директор Стойка В.П.) – „Використання сучасного дидактичного інструментарію в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами” (у рамках II науково-методичного семінару з міжнародною участю для керівників інклюзивно-ресурсних центрів і педагогічних працівників спеціальних шкіл області на тему „Новий освітній простір: безбар’єрність”, КУ „Інклюзивно-ресурсний центр” Хустської міської ради (директор Шкроміда Л.Д.) – „Діяльність інклюзивно-ресурсних центрів у забезпеченні освітньої безбар’єрності”.

Узагальнюючи, ще раз слід зазначити, що створення інклюзивно-ресурсних центрів у територіальних громадах, укладання договорів міжмуніципального співробітництва, налагодження співпраці закладів освіти з ІРЦ, належна фахова підтримка вчителів в умовах інклюзивного навчання з боку фахівців ІРЦ сприяє створенню інклюзивного, безбар’єрного та дружнього освітнього середовища, забезпеченню належних умов для отримання якісної освіти, соціалізації, підготовки до самостійного життя та професійної діяльності осіб з особливими освітніми потребами.

**Узагальнила
методист КУ „ОМЦО”
Закарпатської облради**

Наталія БОКОЧ